

HRVATSKA AGENCIJA ZA POŠTU I ELEKTRONIČKE KOMUNIKACIJE

952

Temeljem članka 12. stavka 1. i članka 107. stavka 12. Zakona o elektroničkim komunikacijama (»Narodne novine« br. 73/08), Vijeće Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije donosi sljedeći

PRAVILNIK

O NAČINU I UVJETIMA SPRJEČAVANJA I SUZBIJANJA ZLOUPORABA I PRIJEVARA U PRUŽANJU USLUGA ELEKTRONIČKE POŠTE

I. OPĆE ODREDBE

Sadržaj i svrha

Članak 1.

Ovim pravilnikom propisuju se način i uvjeti sprječavanja i suzbijanja zlorporaba i prijevara u pružanju usluga elektroničke pošte, zaštite korisnika od neželjene elektroničke pošte, te ispunjavanje obveza operatora i korisnika u zaštiti elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga.

Pojmovi i značenja

Članak 2.

(1) U smislu ovog pravilnika pojedini pojmovi imaju sljedeće značenje:

1. *Agencija*: Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije,

2. *neželjena elektronička poruka*: svaka tekstovna, glasovna, zvučna ili slikovna poruka odaslana javnom komunikacijskom mrežom, koja se šalje u većem broju, širem krugu primatelja bez da su to oni izravno ili neizravno (npr. davanjem svoje adrese) zatražili te kod koje su prekršena pravila ponašanja u komunikaciji pojedinaca putem elektroničke pošte (netiquette). Najčešće se radi o komercijalnim porukama, oglasima, prijevarama, elektroničkim virusima i sličnim.

3. *operator usluga elektroničke pošte*: pravna ili fizička osoba koja pruža ili je ovlaštena pružati javnu komunikacijsku uslugu elektroničke pošte.

4. *RBL lista (Crna lista)*: lista na kojoj se nalazi popis IP adresa ili domena koje su identificirane kao pošiljatelji neželjene pošte. Ukoliko se adresa koju uspoređujemo nalazi na toj listi poruka se odbacuje ili označava kao neželjena pošta.

5. *tehnički sustavi za pribavljanje privole*: svaki automatizirani sustav koji služi za pozivanje korisnika elektroničkih komunikacijskih usluga u svrhu ishođenja privole za pristup uslugama s dodanom vrijednosti ili ishođenja privole za promidžbu/prodaju proizvoda i usluga,

6. *telekomunikacijska terminalna oprema*: proizvod ili njegova odgovarajuća sastavnica koja omogućuje komunikaciju na način da se priključuje, izravno ili neizravno, bilo kojim putem na sučelja javnih elektroničkih komunikacijskih mreža, koje se u cijelosti ili djelomično upotrebljavaju za pružanje javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga,

7. *ugroza elektroničke pošte*: potencijalni uzrok koji može nanijeti štetu svakom podatku ili komunikacijskom sustavu u kojem se spremaju i/ili prenose podaci,

8. *Zakon*: Zakon o elektroničkim komunikacijama (»Narodne novine« br. 73/08),

9. *zlonamjerni programi*: programi koji bez znanja korisnika terminalne opreme mogu u određenom obliku preuzeti upravljanje terminalnom opremom ili obavljati neke druge radnje koje mogu izazvati štetu na sadržajima i programima koji su pohranjeni u terminalnoj opremi i samom korisniku usluge elektroničke pošte.

II. OBVEZE OPERATORA USLUGA ELEKTRONIČKE POŠTE

Mjere zaštite korisnika od zlouporaba i prijevара u pružanju usluga elektroničke pošte

Članak 3.

(1) Operatori usluga elektroničke pošte obvezni su osigurati tehničke i organizacijske mjere zaštite svojih usluga od zlonamjernih programa i neželjenih elektroničkih poruka primjereno ugrozi usluga koje pružaju.

(2) Kada je to potrebno operatori usluga elektroničke pošte će mjere zaštite usluga provoditi u suradnji s operatorom elektroničke komunikacijske mreže, te po potrebi i s drugim operatorima elektroničke pošte.

Tehničke mjere zaštite usluga elektroničke pošte

Članak 4.

(1) Operator usluga elektroničke pošte provodi stalni nadzor svoje mreže glede ugroze usluga, te pri tome primjenjuje primjerene tehničke mjere zaštite svojih usluga, imajući pri tome u vidu stupanj potrebne zaštite, te troškove implementacije mjera zaštite.

(2) Uočene ugroze usluga elektroničke pošte operator usluga elektroničke pošte ovlašten je onemogućiti. Saznanja o mogućim rizicima, izvorima rizika i ugroza usluga elektroničke pošte, bez odgode mora dostaviti pisanu obavijest ili obavijest elektroničkim putem operatoru izvoru ugroza usluge elektroničke pošte, te u suradnji s tim operatorom poduzeti tehničke mjere blokiranja utvrđenog izvora ugroza.

(3) Nacionalno tijelo za prevenciju i odgovor na računalne ugroze dostavlja obavijest Agenciji o nacionalnim operatorima iz čije elektroničke komunikacijske mreže se u većoj mjeri pojavljuju zlonamjerni programi i neželjene elektroničke poruke.

(4) Posebna obveza operatora elektroničke komunikacijske mreže i operatora usluga elektroničke pošte je provođenje zaštite u dolaznom smjeru, vodeći pri tome računa o potrebnom stupnju zaštite te troškovima implementacije te zaštite.

(5) Pri provođenju zaštite svoje i povezane elektroničke komunikacijske mreže operatori će koristiti metode najbolje prakse za zaštitu pristupa internetu i usluzi elektroničke pošte.

(6) Agencija će poticati operatore usluga elektroničke pošte na suradnju u svezi zaštite usluga elektroničke pošte, na način da će stupanjem na snagu ovog pravilnika pristupit osnivanju radne skupine za izradu pravila o provođenju mjera zaštite od zlonamjernih programa i neželjenih elektroničkih komunikacija operatora usluga elektroničke pošte. U radnoj skupini bit će predstavnici Nacionalnog CERT-a ili drugih CERT organizacija te predstavnici operatora usluga elektroničke pošte.

Organizacijske mjere zaštite usluga elektroničke pošte

Članak 5.

(1) Kada operator elektroničke komunikacijske mreže uoči ugrozu odnosno mogućnost proboja postavljene zaštite, pri čemu su nedostupne propisane mjere zaštite, obavezan je obavijestiti korisnika na primjeren način, tamo gdje je to tehnički moguće.

(2) Operator usluge elektroničke pošte obavezan je osigurati korisniku upute vezano uz provođenje mjera zaštite korisnikovih komunikacija kao i načine korištenja operaterovih zaštitnih mjera.

Mjere zaštite od neželjene elektroničke pošte (anti-spam mjere)

Članak 6.

(1) Operator usluge elektroničke pošte obavezan je osigurati primjerenu besplatnu zaštitu od neželjene elektroničke pošte korisnicima svojih usluga. Operator će odabrati učinkovitu zaštitu ovisno o trenutnom stanju rizika, vodeći računa o raspoloživim tehničkim i tehnološkim rješenjima i troškovima tih mjera.

(2) Operator usluga elektroničke pošte ovlašten je filtrirati ili u potpunosti blokirati dolazni promet kad utvrdi da operator iz dolazne mreže ne poduzima učinkovite mjere u smislu sprječavanja takvog prometa, a o čemu će, sukladno tehničkim mogućnostima, izvijestiti tog operatora, svoje korisnike i objaviti popis RBL-ova koji se koriste.

(3) Kad operator usluga elektroničke pošte utvrdi ili dobije obavijest o odašiljanju neželjene elektroničke pošte u mreže drugih operatora, provodi mjere smanjenja ili zaustavljanja daljnjeg odašiljanja neželjene elektroničke pošte.

Članak 7.

- (1) Operator usluga elektroničke pošte mora ponuditi mogućnost uključivanja, isključivanja i podešavanja zaštite svojim korisnicima od neželjene pošte i zlonamjernih programa.
- (2) Podešavanje sustava zaštite mora biti jednostavno i prilagodljivo razumnim potrebama korisnika glede zaštite svog poštanskog sandučića elektroničke pošte.
- (3) Korisnik mora biti u mogućnosti provjeriti je li zaštita uključena.
- (4) Sve poruke elektroničke pošte koje sustav zaštite nakon filtriranja filtrom čiju razinu propusnosti unaprijed određuje korisnik, označi kao neželjenu elektroničku poštu spremić će operator elektroničke pošte na za to predviđeno mjesto u posebnu mapu.
- (5) Operator elektroničke pošte dostavit će korisniku na njegov obrazloženi zahtjev obavijest o elektroničkoj pošti za koju je sustav zaštite utvrdio da sadrži zlonamjerne programe ili neželjenu elektroničku poštu te podatke o adresi pošiljatelja elektroničke pošte, adrese primatelja i sažetak poruke.
- (6) Operator elektroničke pošte mora na zahtjev korisnika omogućiti pregled zadržane elektroničke pošte, koja je označena kao neželjena elektronička pošta nakon filtriranja filtrom čiju razinu propusnosti unaprijed određuje korisnik, na siguran način te omogućiti korisniku brisanje iste.
- (7) Zadržanu neželjenu elektroničku poštu nakon filtriranja filtrom čiju razinu propusnosti unaprijed određuje korisnik, operator usluga elektroničke pošte može izbrisati u roku koji ne može biti kraći od 15 dana od dana spremanja u mapu.

III. OBVEZE KORISNIKA USLUGA ELEKTRONIČKE POŠTE

Članak 8.

- (1) Korisnik usluga elektroničke pošte mora svoju terminalnu opremu, pogodnu za slanje i primanje elektroničke pošte, zaštititi odgovarajućim programima koji štite od zlonamjernih programa te redovito obnavljati podatke tih programa kako bi isti bili u mogućnosti održati visoki stupanj zaštite terminalne opreme.
- (2) Kad operator usluga elektroničke pošte utvrdi ili dobije dokaz da je korisnik usluga elektroničke pošte izvor ugroze ili slanja neželjenih elektroničkih poruka, operator usluga elektroničke pošte može uskratiti, ovisno o razini opasnosti, djelomični ili potpuni pristup uslugama.
- (3) Operator usluga elektroničke pošte će izvijestiti korisnika o razlozima djelomičnog ili potpunog onemogućavanja pristupa uslugama te dati naputak o mjerama koje korisnik mora poduzeti radi otklanjanja ugroza na svojoj terminalnoj opremi.
- (4) Nakon što korisnik ukloni zlonamjerne programe sa svoje terminalne opreme, operator usluga elektroničke pošte će, u skladu s propisanim uvjetima, odnosno istekom propisane zaštitne blokade usluga u trajanju od najmanje 15 dana ponovo omogućiti pristup svojim uslugama, uz ponovni zahtjev korisnika za uključenjem zaštite od zlonamjernih programa i neželjene pošte.

(5) U slučaju da korisnik usluga elektroničke pošte opetovano ugrožava mrežu ili šalje neželjene elektroničke poruke, operator usluga elektroničke pošte može sukladno Zakonu isključiti korisnika.

IV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Stupanje na snagu pravilnika

Članak 9.

(1) Ovaj pravilnik stupa na snagu u roku osam (8) dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

(2) Operatori su dužni uskladiti svoje poslovanje s odredbama ovog pravilnika u roku od tri mjeseca od stupanja pravilnika na snagu.

Klasa: 011-01/08-01/00019

Urbroj: 376-12-08-1

Zagreb, 30. ožujka 2009.

Predsjednik Vijeća
Agencije
Gašper Gaćina,
dipl. ing. el., v. r.